

Časopis s podobami za slovensko mladino.

S prilogo „Angeljček“

Štev. 5.

V Ljubljani, dne 1. maja 1904.

Leto XXXIV.

V raznih dobah.

Ivje belo je odelo
Vejice na jelki,
Ko je prvič zajokalo
Detece v zibelki.

Jesen je rumene liste
Stlala naokoli,
Ko je deček modrooki
Prvič sedel v šoli.

Vesna dražestna je zemljo
S cvetjem nastiljala —
Smrt je starčku sivolaščku
Jamico skopala.

Zvonimir.

Vesna.

Zlate laske, zlato krilo
Zorna vesna nosi,
Po dolinah in planinah
Bujno cvetje trosi.

Zlata vesna trosi cvetje
Tudi v srce moje,
Saj zato tako veselo
Vriska in vam poje

Naj le poje, naj le vriska
Da čez plan odmeva,
Z mladim ognjem naj vam mrzla
Srčeca ogreva!

Sokolo.

Šimen.

(Vaška slika. Piše Ivan Lah.)

(Dalje.)

IV. V mestu.

Drugo jutro je stopal Šimen proti mestu. Solnce še ni bilo izšlo, in megla je ležala za vasjo. Ogledal se je parkrat nazaj na vas. Tam na polju so že orali vaščanje. Slišati je bilo kričanje hlapcev po njivah, sicer pa je bil mir okoliinokoli. Šimen je stopal hitro in veselo. Slišal je, da se pride v mesto v treh urah, in cesta je morala pripeljati naravnost v mesto. Veselo mu je bilo pri srcu . . . Čutil se je prostega. Ko je bil boljbolj oddaljen od vasi, in je nazadnje vas izginila, pa se je prikazal nov svet, široka poljana in cesta po nji. Cestarji so nasipali cesto. Poznali so ga, ker so pogosto zastoj pili pri dedu. Šimen se jih je zbal, da bi ga ne ustavili. Zavil je s ceste na stran in jo mahnil čez polje.

„Kam pa greš, Šimen?“ vpili so cestarji za njim. Šimen se je spustil v tek čez polje in se ni ozrl na cestarje nazaj. Bal se je, da ne povedo dedu, kam je šel. Kmalu je videl cestarje daleč za seboj in zopet je zavil na cesto. Vrgel je čevlje čez ramo, ker je hodil lažje bos. Oblekel se je bil v boljšo obleko, ker je vedel, da so v mestu ljudje lepo oblečeni, in je tudi ded šel v mesto vselej v novih irhastih hlačah in v lepem klobuku.

Za njim je začelo vstajati solnce. Posijalo je izza sv. Križa, in njegova svetloba se je razlila po meglah, da so se svetile kot srebrne. Šimen se je ozrl na sv. Križ. Spomnil se je, kako je pasel pri sv. Križu z vrhovskimi pastirji, kako so kamenjali levega razbojnika ob križu in kako so nagajali mežnarju s tem, da so hodili bit na zvonove in so metali kamenje v zvonik skozi nizke line. Včasih so se stegli med seboj z biči in palicami. Šimen se je spomnil vsega, in dobro se mu je zdelo, ko je pomislil, kako bo prišel nazaj kot gospod in bo lahko preziral vrhovske pastirje. . . . Megle po planjavi so se začele razhajati, tuintam se je prikazala zelena planjava. Po cesti so drdrali vozovi, drug za drugim, vmes so šli pešci, ženske z jerbasi in kurniki na glavah, moški s koši na hrbtu. Šimen se je spomnil, da mu je pravil nekoč Maslenov Janko, kako se vozi v Ljubljano. Ravno tako mu je pripovedoval: planjava leži v meglah, tam daleč za meglami je mesto, ki se pokaže šele pol ure preje, preden se stopi vanje. Po cesti drdrajo lahki vozovi, vmes pa škripljejo počasi parizarji z lesom obloženi. Pride se do hiše, ki ima na vrhu zvonik, in zvonček se vidi skozi line. — Vse to je prišlo Šimnu na misel, hkrati pa se je bal, da bi ga ne videl kakšen vaščan. Zato je stopal hitro in puščal za seboj obložene pešce. Včasih se mu je zazdelo, da bi se vsedel na soro pri kakem vozu, kot so to delali v vasi. Prijetno bi se bilo peljati. Pa se je zbal voznika in ljudi, pa hitel dalje peš. Solnce je že razgnalo megle po barju. Tam v daljavi

pa so se kopičile megle, in tam je mislil Šimen, za tistimi meglami mora biti Ljubljana. Prišel je do velike hiše, ki ima na strehi majhen lesen zvonik kot dimnik, in zvonček se je videl skozi line. Bilo je videti že vse bolj mestno. Po gosposko so govorili ljudje, ki jih je srečaval. Cesta se je bolj in bolj polnila. Vse je kazalo, da ni daleč mesto. Šimen je dohitel starega moža. Koš je nesel na rami in pipo je kadil. Ozrl se je na Šimna in ga odgovoril:

„Kam pa greš, fant!“

„V Ljubljano“, je odgovoril Šimen in se ga zbal.

„Po kaj pa, saj nič ne neseš na prodaj.“

„Oče nesó, pa se peljejo, jaz grem pa peš, ker ni prostora na vozu“, je lagal Šimen.

Starec je verjel.

„Ali si bil že kdaj v mestu?“ vpraša Šimna.

„Še ne. Zato so me oče vzeli s seboj“, pravi Šimen.

Nekaj časa sta šla molče.

Šimen se je zbal, da bi se ne razkrila na kak način njegova laž in je stopil hitreje.

„Kaj greš naprej?“ vpraša starec.

„Oče so z vozom že naprej“, laže Šimen.

„Pa stopi no, ko si mlad in lahko hodiš; pa srečno!“ reče mož in težko zasope, da se je videlo, kako mu dela hoja težave.

Šimen je stopil hitreje in puščal za seboj vozove in pešce.

Jagnedi ob cesti so delali senco v vročem jutru. Hiše so postajale vedno bolj goste, kočije so drdrale semtertja po cesti. . . . . Megle so se izgubljale. Krim se je pokazal iz njih, lep, črnozelen, kot se je videl od doma. Včasih so pravili, da je za Krimom Rim, zdaj pa se je zdel Šimnu Krim tako blizu. V daljavi se je prikazala pisana množica hiš. Velik cerkven zvonik je molel visoko iznad streh. Nekoč je šel Šimen v gore po koze, in takrat je videl to podobo, in ded je rekel: Vidiš, Šimen, tam-le je Ljubljana! — Ni mu šla ta podoba iz spomina in danes se je je spomnil. Popolnoma kot takrat: hiše, strehe, vse drugo nad drugim, in nad vsem lepi visoki zvoniki. . . .

Šimen je pospešil korake; dolgozaželjeni cilj je bil pred njim.

Prišel je v predmestje. Kako šumenje in vrvenje vozov, ljudi in živali! Šimen je obstal. Slišal je, da je mesto veliko, da se v njem izgubi človek tako, da se še nazaj ne more. Most je bil poln vozov in kmetov. Obstal je na mostu in premišljaj. Slišal je večkrat ime neke gostilne, ki mora biti menda blizu semnja. Šimen je mislil, da je v mestu vsak dan semenj, pa še lepši in večji kot v vasi. Ko bi vedel pot do tiste gostilne, bi bilo dobro. Čakal je na mostu in premišljaj, kateremu vozu bi sledil, da bi prišel tja. Pogum ga je začel zapuščati, zbal se je in že je hotel nazaj, domov. Začutil je, da je lačen. Gledal je v pisano množico ljudi, zapazil tuintam kak znan obraz in se hitro obrnil v stran.

Kar zapazi tistega starca, ki ga je bil ogovoril na poti.

„Lej ga fanta!“ pravi starec, „kje imaš pa očeta?“

„Zgrešila sva se“, laže Šimen.

„Kaj boš pa zdaj?“

„V gostilni bodo oče“, odgovarja Šimen.

„Pa pojdi tja.“

„Pa ne vem, kje je“, odgovarja Šimen, skoraj jokaje.

„Pa pojdi z menoj, saj grem jaz tudi tja“, mu reče dobri starec.

Šimen je bil zadovoljen.

„Samo, da pridem do semnja“, si je mislil, „potem se bom že izmazal.“

Šla sta s starcem po mestu. Hiše, visoke, lepe, so se vrstile na obeh straneh ulice, in po cesti je bil direndaj, vpitje in drdranje vozov. Šimen je gledal v okna, kjer so bile izpostavljene lepe reči in se je zadeval ob ljudi.

„Vari, da se mi ne izgubiš“, reče starec.

Šimen pa se je ustavljal in ustavljal. Kdo bi se ne? Kaj takega ni videl niti doma na semnju. Ko bi to videli drugi? Ej, kako je vse lepo. Konji, veliki in lepi, da bi se jahalo na njih; vozički, da se vozi; bobni, trobente, vse, kar se otroku včasih sanja, kar se želi samo v mislih in se misli, da imajo takovo reč samo na Dunaju cesarjevi otroci. Vse to bi se kupilo, ko bi bil denar. Pa tam orgljice, lepe in velike, zraven pa take, kot jih je imel sam vaški godec. Da, orgljice. . . .

Starec je prijel Šimna in ga vlekel za seboj. Gnječa je bila velika. Prišla sta do semnja. Bil je tak kot doma, samo mnogo večji in lepši.

„To boš pogledal z očetom“, reče mož, „vidiš, tam-le je pa gostilna, tam dobiš očeta.“

„Da sem le tu!“ pomisli Šimen in molče stopa poleg dobrega starca. Prideta k gostilni in starec reče:

„Jaz grem pogledat na dvorišče, ti pa počakaj tu.“

Odide. Ko se pa vrne čez par minut, ni bilo Šimna več nikjer.

Zastonj ga je iskal mož. Mislil si je, da je morda medtem prišel oče, in da je fant odšel z očetom. Šimen pa je bil medtem že na semnju. Hodil je med belimi šotori in gledal lepe reči. Vse bi bil kupil; pa kaj, ko denarja ni. Začel je premišljati, kako bi ukradel. Šel je tja, kjer je bila največja gnječa. Zrinil se je med ljudi — posegel in — orgljice so bile njegove... Pa kaj bi s samimi orgljicami. Saj so tudi druge reči: domine, piščalke, vse, kar se hoče — in hodil je med šotori in izmikal. . . .

Poldne je zvonilo po mestu, in v Šimnu se je oglasil glad. No, tudi jedi se dobi. Sreča mu je bila mila. Iztaknil je štrukelj stari ženici, ki je imela opraviti z drugimi ljudmi. . . .

Šimen je hodil po semnju — potem je pa izginil. Celo popoldne je hodil po mestu in gledal v izložbe: Ko je prišel za vodo, je izvlekel orgljice in jih poizkusil. Lepo so pele, še lepše kot one, ki so mu jih vzeli. Sedel je na ograji in igral. Pred njim so se ponovile vse tiste sanje, ki jih je sanjal prejšnji večer: kako igra na orgljice, kako gre po svetu in obogati. Pa še vse lepše je bilo. Kdo bi hodil na kmete, kjer ni nič lepega, v mestu je vse lepše. Tu je življenje.

Zmračilo se je . . . . Ljudje so bili izginili, kramarji so pospravili, manjinmanj je bilo kmetiških obrazov.

„Noč bo,“ je pomislil Šimen. Doma je šel spat na kak skedenj ali kozolec, tu so same hiše. Kaj bo? Začelo ga je skrbeti. Šel bi domov, ko bi vedel kam. Šel je dalje ob vodi — povsod mesto in hiše. Nočilo se je boljbolj.

„Prespim noč zunaj“, si je mislil Šimen, „jutri bom pa hodil toliko časa, da pridem na cesto iz mesta.“

Sedel je na klop in igral. Nihče se ni zmenil zanj in za njegovo godbo. Par enakih zamazanih dečkov je prišlo tja in smejali so se mu.

„Fant, od kod pa si?“ ga vpraša starejši.

„Kaj tebi mar!“ odgovori Šimen in dobi zato klofuto, Šimen ga pa sune s čevljem. Začno se pretepavati. Kmalu se jih nabere več, in Šimen stoji sam med njimi. Ozre se — in zbeži. Slaba vest se je budila v njem. Rad bi bil vprašal koga za pot domov, pa se ni upal. Nemirno je hodil semtertja in bal se je noči. Mislil je, kako bo lagal, če ga kdo vpraša, kaj in kako. Rekel bo, da je izgubil očeta, da je ostal v mestu in da ne ve, kakó domov.

Luči so gorele po ulicah, in to je Šimna tolažilo.

„Saj je kot po dnevi“, mislil si je. Bil je truden in zaspal bi bil rad, a vedno je bilo polno ljudi povsod. Prišel je v drevored in sedel na klop. V sladkih sanjah o bodočnosti je zaspal.

Čez čas ga nekdo zbudi. Bil je mož, podoben orožniku, imel je sabljo, a vendar ni bil kot orožniki doma, katerih se je Šimen tako bal.

„Tu se ne spi!“ reče mož.

„Kje pak!“ vpraša Šimen.

„Odkod pa si?“ vpraša mož ošorno.

Šimen ni vedel, ali bi govoril resnico, ali bi lagal.

Začel je lagati, kot si je bil preje izmislil. . . .

„Pojdi z menoj“, reče mož.

Šimna je obšel strah. Takih mōž — se je bal.

Odšla sta po ulicah in ljudje so gledali za njim, kot gledajo na vasi za človekom, ki ga peljajo orožniki.

* * *

Vsa vas se je čudila, kam je zopet izginil Šimen.

V nedeljo so stali ljudje pred županovo hišo. Pripeljala se je po cesti stara kočija s suhim konjem. Spredaj je sedel star voznik, zadaj pa mož s sabljo in ob njem Šimen. Vsi so obdali voz in so vedeli, kaj to pomeni. Peljali so Šimna pred župana. Poklicali so starega Selarja. Šimen je jokal, bal se je deda, vedel je, kaj bo. Uradnik je povedal, da je Šimen lagal, da je s Posavja, peljali so ga tja, ker pa ga tam niso poznali, moral je povedati resnico in pripeljali so ga domov. Stari Selar je hotel pretepstí Šimna. . . Obupan je sedel ded.

„Lepo si začel“, je rekel župan.

Šimen pa se je med tem približal oknu — in v trenutku je bil zunaj. Nekaj ljudi se je zapodilo za njim — a ušel je v gozd.

Čez nekaj dni je prišel Šimen zopet v vas. Povedali so mu, da ga ded ne sme več pretepati. Prišel je domov, in res mu je ded povedal povest o tistem tatu, ki je začel s šivanko in prišel zaradi tatvine na vislice.

„Pred smrtjo je hotel govoriti z materjo“, pravil je ded. „Prišla je mati. Sin je imel že vrv okoli vratu. „Ko bi me bili kaznovali za prvo šivanko“, je rekel sin, „ne bil bi danes na tem mestu.“ Potem so ga obesili. In s teboj bo taka“, je končal ded.

Šimen se je izjokal. On nima matere, da bi ga svarila in učila. In kje je on od šivanke dalje!

Obljubil je, da se poboljša. Nekaj dni je bil res kot izpremenjen in vsi so rekli:

„Zlepa bo boljše kot zgrda. Morda bo kaj iz njega.“

Kar je bil nakradel, je Šimnu ostalo. Imel je domine, zrcalca, piščalke, orgljice, in piskal in godel je, kadar je imel čas. Vabil je k sebi otroke in z njimi dominal ter jim pravil o mestu. Rekel je, da je dobil to vse v mestu zastonj od dobrih gospej. Otroci so verjeli, a doma, ko so to povedali — so jim razložili, da Šimen laže, in — Šimen je bil zopet sam. Zopet ga je vleklo proč, vun iz vasi, v mesto ali po svetu.

„Zdaj bi znal drugače“, si je mislil in spet je sanjal o bogastvu, o svetu, o mestih. Preje je mislil, da je vse končano, da ni mogoče, kot si je bil mislil, pa začelo se mu je zopet dozdevati vse lepše. (Nadaljevanje.)

Pomlad v gozdu in dolu.

hlo gospodarstvo neusmiljene starke - zime je minulo. In novorojenka, mila kraljica - pomlad, je že poslala svoje lahkokrile sele - lastovke, da naznanijo njen prihod. Mi jih pa radostno pozdravljamo, kličeji jim s pesnikom:

„Lastovke, oj Bog vas sprimi,
Ki po dolgi ostri zimi
Priletele ste nazaj
V mirni naš planinski raj!“

In že nam cvrče pomladni pozdrav in urno letajo semtertja po toplem, mehkem vzduhu. Vse jih z nepopisno radostjo posluša, polje, log, gozd in človek. Mladim in starim utriplje veselo srce. Stari sključeni ded se vzdigne izza peči, kjer je ždel in čepel vso zimo, in stopa ob palici pred hišo, da tudi on pozdravi srčno zaželeno pomlad. Po zraku pa diha prijetno-božajoč, topel vetrec. Kakor privro učenci iz šolskega poslopja po dokončanem pouku, tako hite iz pomlajene zemljice

zelena trava, beli nežni zvončki, rumeni jegličiči in sanjajoče marjetice. Travniki in logi sta zopet oblekla mehko, zeleno oblačilo, in polje se lesketa v praznični obleki v svitu božajočih solčnih žarkov. Pa vse to je še malenkost. Če hočeš, ljuba mladež, zreti pomlad v vsi njeni bajni divnosti in vsem njenem sijaju in veličastvu, moraš iti v gozd.

V gozd! Komu ne vztrepeta srce ob tej besedi? Saj živi v gozdu povsem drugačno življenje kakor na travniku in polju. Tisoč živali in živalice ima tu svoje domovje. Tisoč cvetic in zelišč raste tu v lepi edinosti. Zeleno-baržunasti mah nas vabi v svoje mehko naročje in mogočno, ponosno v zrak se dvigajoča drevesa tajno šepetajo in šušče! Pogovarjajo se z mladimi vnuki in jim pripovedujejo dogodke, vesele in žalostne, katere so doživeli v temnem gozdu. Studenček tajinstveno žubori v strugi in šepeta s cvetkami, ki rasto ob njegovem bregu, in z drevesi, ki se ogledujejo v njegovih srebrnih valčkih, in z gozdnimi živalimi, ki dohajajo k njemu se poživljat. Kadar pa ugledajo čisti valčki nedolžno otroško ličice, tedaj vztrepetajo, kakor bi ne bili vredni zreti tako nežnega, nedolžnega obrazka... Najlepše je pa gotovo v gozdu poletni večer, ko se sučejo med drevesi svetle kresnice in priredé gozdno razsvetljava, pa se še skozi goste veje mogočnega drevja tihotapsko prikradejo radovedni srebrni lunini žarki in poljubljajo gozdna tla. . . .

O gozd, nepopisno si lep in čudovit! A vkljub svoji krasoti nisi ošaben in bahat, ampak nas rad vzprejmeš v svoje omamljivo naročje. Najrajši imaš seveda otročiče, katerim ponujaš v obilici debelih rdečih jagod, črnih malin in višnjevih borovnic in jih poleg še razveseljuješ z vsakojakimi raznobojnimi cveticami.

Toda kadar se oglasi puška v veličastnem gozdu, tedaj zatrepeta gozd kakor dete, in živali beže preplašene v skrivališča, in v poprej tako živahnem, veselem gozdu zavladata žalost in bridkost. Smrt preti dolgouhim zajcem, lahkonogim srnam in rogljatim jelenom. Če pa pride v gozd gospodar s svojimi hlapci in sekira zamolklo-otlo zapoje smrtno pesem po mirnem gozdu, tedaj je žalostno, oh tako bridko!

A biti mora tako! Žalost in veselje se morata vrstiti, dokler se nam ne odpre nebeški raj, kjer ni več žalosti in vzdihovanja. A zdaj je pomlad v gozdu, in ž njo — pravo pravcato veselje, katerega smo v dolgočasnih zimskih dneh takó pogrešali. Drevje sicer še ni prejelo svoje nove pomladne obleke in stoji še rjavo in golo. Hrast kaže tu pa tam še kako suho, skrivenčeno peresce; smreka, jelka in bor so ogrnjeni še s starim, zanošenim krilom, a mali grmi že poganjajo prvo mehko brstje, tako nežno, da se ga še dotakniti ne upaš, boječ se, da bi ga ne oskrunil. Le solnce ga rahlo poljublja z zlatimi prameni, da se tem hitreje razpusti.

V malo dneh odene pomlad vso naravo z raznobojnimi cveticami. Pomlad hiteva od vejice do vejice čimdalje više in jih poljubljuje in ozeleneva, dokler ne dospe na vrhe dreves in ne razprostre tu svojega zelenega zmagalnega znamenja. A tedaj je zelen ves gozd kakor že mnogo, mnogo pomladi. Vzbudile so se živali in živalice ter pozdravljajo pomlad

„Budilko k življenju planin in dolin,
K ljubezni, veselju vabečo.“ —

Tajinstvena gozdna tišina je zbežala. Vse živalice kramljajo med seboj, vsaka po svoje. Najlepše vsekako doni petje krilatcev, ki hvalijo z milodonečimi pesmicami Stvarnika in hkrati razveseljujejo naše srce. . . .

Odložite sedaj, otročiči, vsakdanje skrbi in hitite v gozd; in videli boste pomlad v vsem razkošju in veličastnem sijaju! Čudili se boste vsemogočni roki božji, ki je ustvarila tako čudovita dela. . . .

Aleksij Andrejev.

Trije materini križi.

Rudolf! — Rudolf! — Rudolf!“

Mrrr . . .

„Rihard! — Rihard!“

Mrrr . . .

„Robert!“

Mrrr . . .

Šest je odbilo na veliki zvon sv. Petra onega jutra. Pečnikov oče so odšli pravkar gor na kolodvor, kjer so bili v službi. Pečnikova mati so se pa spravili nad svoje tri junake, ki so še trdno spali v svojih posteljah. „No, Rudolf, Rihard, Robert, kvišku!“

Mrrr . . . drugega nič.

Posežejo tja gor na polico in prikaže se nekaj podobnega kakor palica. Pok, pok, pok! potolčejo po mizi, in šele zdaj se jame gibati po posteljah. Z velikim trudom jih spravijo mati pokonci, oblečejo za silo in silijo, da se umijejo.

„Mrrr . . . potlej se bom“, zdihne drug za drugim.

„No, pa potlej.“

„Knjige in pisanke na mizo!“

Zgodi se in prične se učenje. Mati sami prisedejo in pomagajo malemu Robertu zbirati črke.

Kaj pa hočejo skrbna mati, saj morajo. Tri sinove imajo. Tri leta povrsti je stopil po eden v prvi razred in danes so še vsi v prvem razredu; skoro v vsaki klopi sedi kak Pečnik.

Pri učitelju so bili včeraj mati in so vprašali, ali bo letos kaj ali zopet nič?

„Mati, ako pojde tako naprej, zopet nič. No, Rudolf, ta se morda izmuza iz prvega razreda, ona dva pa — kam hočeta, niti vseh črk ne poznata. Mati, vi sami se jih morate poprijeti! Morda se kaj naredi v teh dveh zadnjih mesecih, toda dosti upanja nimam.“

Raditega je bilo pri Pečnikovih ono naslednje jutro toliko ropota, kar sicer ni bila navada. Povedali so namreč materi, da je rana ura zlata ura.

Toda, ako bi bili videli gospod učitelj onega jutra, kako se uče mladi Pečniki, bi bili izgubili gotovo še ono trohico upanja, kar so ga še imeli.

Tišje in tišje je postajalo čitanje in naposled je popolno obstalo in utihnilo. Tudi Rudolfovo pero se je ustavilo, ko so se zaklopile trépalnice nad očmi. Robert je zadremal na materini roki, Rihard in Rudolf pa vsak na svoji.

Kaj hočejo skrbna mati? Žalostno vzdihnejo:

„Moj Bog, da imam take otroke! Menila sem, da se bodo pridno učili in jedli lažji in boljši kruh, kakor ga morava midva z očetom. Zdaj so pa takile! Kaj bo iz njih, še toliko se ne prerinejo naprej, kakor se je oče.“

Takisto so vzdihavali onega jutra skrbna Pečnikova mati, takisto vzdihavali, ko so prišli oče h kosilu, takisto še mnogo in mnogokrat. In takisto so vzdihavali dostíkrat tudi oče.

Da, največja skrb so dobrim staršem njihovi leni in nepokorni otroci!

Ferdinand Gregorec.

Spomini na mater.

Spisal Vaclav Kosmak. Preložil Jožef Gruden.

(Konec.)

Sedeli smo okrog mater na vrtu. Bili smo še vsi preplašeni. Ravnokar je nehalo biti v zvoniku plat zvona — v sosedni vasi je gorelo. Takorekoč vsa vas je hitela tja pomagat. Pustili smo igrače ter stekli k materi, ki je z najmlajšo sestrico v naročju motrila valeči se dim ter molila k svetemu Florijanu.

„Mati, kako je pa začelo goreti?“

„Kdo ve? Morebiti so se igrali otroci z užigalicami ali z ognjem, pa so zažgali. Vidite, zdaj jim gori streha, a jim lahko zgori vse. Nikdar se ne igrajte z užigalcami!“

In jela nam je pripovedovati, kako je pogorela do malega vsa Želetava.

„Ali ste vi videli?“

„Kajpada, saj sem odtam doma. Sedite sem! Zvečer molite za uboge pogorelce! Ljubi otroci, vi še ne veste, kaj je hudo. Imate očeta in mene, — ali jaz? Matere nisem nikoli poznala. Umrla je, ko sem prišla na svet. Oče se je zopet oženil, a ko mi je bilo pet let, je šel še oče za materjo v večnost. Bila sem sirota. Mačeha se je drugič omožila. Zdaj sta oba grdo ravnala z menoj. Ko mi je bilo osem let, so me pošiljali že na tlako. Hodila sem na vse zgodaj ob samem kruhu na grajščinsko njivo. Drugim so nosili opoldne tople jedi, a meni ni nihče nič prinesel. Večkrat sem v kotu sedela ter gladu in žalosti plakala. Če mi je dal kdo piskerček, da ga poglodam, pa sem bila vesela. Nekoč me je zapazila gospa. Stopila je k meni ter me vprašala: „Kaj jokaš, deklica?“

„Lačna sem.“

„Ali ti niso prinesli kosila?“

„Nikdar mi ga ne prinesó.“

„Za božjo voljo, kakšni ljudje pa so to? Čigava si?“ Jaz sem ji povedala vse. Vzela me je s seboj v kuhinjo, dala mi je jesti, podarila nekaj obleke in rekla: „Na, sirota, pa jutri spet pridi. Ako bodeš zmiraj lepo umita in počesana, lahko zmeraj prideš k nam.“

Solze so mi zalile oči. To je bila prva ljubezniva beseda čez dolgo časa. Poljubila sem gospí roko ter veselo odšla na delo. DrugEGA dne sem se sama rano zbudila, se umila, počesala, kakor sem se znala, ter brez joka odšla na delo. Opoldne sem prišla nekako boječe zopet v kuhinjo. Ko je gospa videla, da sem počesana ter nisem umazana, mi je spet dala jesti. Čez nekaj dni me je vzela v službo. Pomivala sem posodo, pazila na otroke, na to in ono. Vse, kar se mi je reklo, sem storila z veseljem. Ostali posli so me gledali po strani, ali jaz sem vse potrpežljivo in bila vesela, da nisem več trpela lakote. Gospa me je pošiljala — Bog ji daj večno luč! — v nedeljsko šolo. Tam sem se naučila brati in pisati. V cerkev sem šla, kadar sem le utegnila; božjo besedo poslušati je bilo moje največje veselje. Kako lepo je gospod župnik propovedoval! Tudi on je že v večnosti. Nekoč je propovedoval o Materi božji, naj bi nikdar ne pozabili moliti k nji, ker nas ona ne zapusti nikoli. Zapomnila sem si to, in od te dobe molim vsak dan sveti rožnivenec — in glejte — Marija me ni zapustila. Dosti hudega sem prestala, da vam vsega niti povedati ne morem — ali zmeraj sem imela čisto vest in zmiraj sem našla dobrih ljudi, ki so se me usmilili.“ — —

Umolknila je, a mi smo sedeli okrog nje s solzami v očeh, kakor pred nevihto piščeta krog svoje matere. Oh, nas vse je zalotila nevihta — ali nje, ki bi nas vzela pod peroti, kateri bi se lahko brez skrbi zaupali ter potožili svoje bolesti — nje ni več. Petero jih je šlo za njo, le oče in jaz sva še ostala v solzni dolini, in kolikrat se ozirava in zdihujeva k oslavljenim duhovom ter jih prosiva pomoči

Malo dobrega je užila moja mati na tem svetu. Nje zadnji dnevi so bili mučni. Dolgo je trpela in jako.

Če jo je kdo tolažil na smrtni postelji, je rekla: „Bolje je trpeti tukaj nego v vicah.“

Rastla si kakor poljska cvetlica. Nihče te ni gojil, nihče negoval. Ali nebo ti je dalo rose in solnca. Cvetela si na skrivnem, črv te ni razglodal, ni te umorila slana. Dobojevala si. Na trnju tvojega življenja so razcvetele rože večnosti.

Nisi meni ti umrla, —
Kakor nekdan še živiš.
Kar ti smrt telo je strla,
Iznad zvezd se mi blestiš.
Tam me čakaš zdaj, svetnica,
Kaj bom li še majev zrl,
Da bom krila razprostrl,
Hitel kakor duh krilati
K tebi, tebi, zlata mati!

Takih spominov na mater odseva mnogo iz daljnih detinskih nebes v moji duši, kakor se z daljnega jasnega neba bliska k lepemu vremenu. Le nekaj spominov sem napisal, da vsaj megleno naslikam obraz svoje in — hkrati mnoge, mnoge matere slovanske. Uverjen sem, da se bo zamislil mnogi bralec ob teh vrsticah v oni blaženi čas, ko je še snival v materinem naročju zlati sen, ter našel podobne slike v svoji duši. —

„Pusti moje cvetice!“

koči konci vasi je stanovala stara Mara s sinom Jurkom. Sedela je dan na dan za stenami, šivala in krpala obleko. Jurko pa je blodil po gorah, po gozdih in stikal po drevesih.

Na vsem Leševcu ni bilo hoje, ni bilo smreke, da je že ni oplezal Márin Jurko. Na vsem pašniku ni bilo grmičevja, v katerem že ne bi bil iztikal po ptičjih gnezdih, ni bilo grma pod katerim že ne bi bil čepel in iskal gob, jagod, cvetic in ptičev.

Na mračnem Leševcu se je bolj udomačil kot njegova mati v tesni čumnati svoje koče.

Zjutraj zarana je že hitel na Leševce. Pozdravljale so ga že cvetice z opojno vonjavo, ptice-pevke z jutranjo pesmijo, in vitke hoje so se mu priklanjale v pozdrav.

Pa je splezal na prvo jelko, povzpел se v vrh in zaukal, da je odmevalo v bližnjem Hostniku, da so stegovala ptice glave iz gnezd, da se je odbijal glas na kamenitem Peščenu. — To je bil njegov pozdrav oživljeni naravi, to je bilo sporočilo vsem gozdnim prebivalcem: Jurko je tu!

Vesel je hitel na drugi konec Leševca, splezal na hojo, in glasni „kuku“ je odmeval po gozdu.

Splezal je spet dol, iztrgal izza klobuka včerajšnje cvetice in si natrgal novih, svežih, dišečih.

Da, cvetice, te je ljubil Jurko! Njegov klobuk ni bil — razven najtrše zime — nikdar brez cvetja, da so le priklili iz zemlje rumeni jegličiči, beli zvončki, teloh in drobno resje. Na njegovem klobuku so se vrstile vse cvetice, ki so cvetele po tem prostranem hribu.

Ko so ene uvene, natrgal si je novorazcvêlih.

* * *

Med hojami in smrekami se je pasla po Leševcu mnogoštevilna čreda pod nadzorstvom starega Nandeta.

Jurko ni bil prijatelj Nandetov. Hotel je sam kraljevati pod košatimi smrekami, pod gostimi hojami. Ni bil vesel, da je bilo še drugo človeško srce v samotnem gozdu.

Pa Nande, stari Nande je ljubil glasove svoje črede, in istotako ljubil mirni in prostrani gozd. Jurko pa je bil zaverovan v brezštevne cvetke, ki so poganjale po mehkem mahu. Ležal je pod grmom v hladni senci in prisluševal petju gozdnih ptic in brenčanju hroščev, čmrljev, čebel in mušic. Pa je že spet visel na visoki hoji in gledal, kam se bo spustila ona vrana, kam se bo skrila žvrgoleči škrijanec. S hoje vrhu Leševca je zapazil vsako živinče, ki se je izgubilo od Nandetove črede.

„Kuku, kuku!“ je tedaj zakukal Jurko, in Nande je začel preštovati svojo čredo. — Videl je, da se je izgubila ali Mlekarjeva krava ali Polenkova telica, ali Čenova sivka. Šel je gor k Jurku, da bi izvedel, kje je žival.

A Jurko ni bil prijatelj Nandetu. Opomnil ga je sicer, da ni vse v redu pri čredi, a imel je nad tem veselje, če je iskal Nande izgubljeno telico na levi, namesto na desni strani Leševca.

Vroče je bilo nekega dne. Nande bi bil najrajši ležal v senci. Ali vetrovi so mu prinesli na uho glasni Jurkov: „Kuku!“

Preštel je svojo čredo in iztuhlal, da Polenkove telice ni pri čredi. Šel je k Jurku, da bi izvedel, kje je.

Na hoji je sedel. Klobuk s cveticami je bil položil na tla. Bal se je, da mu vejevje ne bi odtrgalo kake cvetice. Zrl je tje po polju in ugledal Polenkovo telico v detelji. Opomnil je Nandeta.

„Jurko, povej mi, kje je živinče!“

„Kdor išče, najde,“ bil je kratek odgovor.

„Jurko, povej mi, če ne —“

„Kaj bo, če ne povem?“

„Klobuk ti bom preteptal in vse cvetice, ki so na njem!“

Jurko se je ustrašil in obmolčal je.

Nande je vzel klobuk in začel trgati cvetice izza traku.

„Pusti moje cvetice!“ je jeknil obupni Jurko. Nehote se je nagnil proti oni strani, kjer je stal Nande. Šibki vrh tanke hoje se je odlomil, in Jurko je pal na trdo skalo pod jelko.

„Moj Bog!“ zavpil je Nande.

„Moje cvetice!“ je vzkliknil Jurko in obležal nezavesten.

Na Leševcu je spal Jurko tisti popoldan, večer in tisto noč. Zjutraj šele so ga dobili, Nandetu ni dalo miru, da je povedal. . . .

Skrivnostno so se pripogibale hoje in šepetale tajno pesem. Veter pa je raznašal vsem prebivalcem po prostranem hribu besede: „Pomagaj bližnjemu, kjer moreš in kakor moreš.“ . . .

* * *

In mati? E, stara Mara je plakala in je jokala! Saj je ljubila svojega Jurka. Ponavljala je ono pesem o materini ljubezni, ki se je začela z Evo, ki je dosegla svoj vrhunec v Mariji, in ki utihne tedaj, ko neha utrip srca zadnje matere.

Selko.

V majniku.

Srce Mariji!

V si v majniku časté Marijo,
V si hvalo ji pojo;
Oltar ji z venci okrasijo
In luč pred njim prižgo.

Ne morem jaz ti vencev dati,
Ne lepih rožic v dar,
Polagam pa, o dobra Mati,
Srce ti na oltar.

Res vsekalo že mnogo rano
Ti moje je srcé,
A so izpokorno in skesano
Oprale ga solzé.

Ozri se torej name milo,
Na srčni dar poglej
In v svojih ljubljenecv število
Prištevaj me odslej!

I. Nerálov.

Najlepši cvet Mariji!

Ej, nisem te zaman čakala,
Nebes najlepša hči, pomlad!
Kakó si krasna, rošnočista, —
Pozdravljena mi tisočkrat!

In kamor stopiš, o kraljica,
Povsod se cvetka prebudi,
In kamor dahneš, o kraljica,
Povsod se ptička oglasi.

Kako v radosti pomladanski
Mladostna zemljica dehti!
Kako krilatcev zbor živahen
V gozdíču mladem žvrgoli!

Še vrtec moj obišči, vesna,
In dahni vanj poljub gorak:
In vzkliko v njem bo cvetje mlado,
V nebo bo splaval spev sladak.

Dehteče cvetke v vrtu mladem
Gojila bom Mariji v dar,
In z njimi vsak večer bom v maju
Mariji dičila oltar.

Blagoje.

Marijin mesec.

V vrt zeleni, vrt cvetoči
Pojmo trgat rožice,
Tiste lepe, tiste drobne,
Ki so modre kožice!

In Mariji na oltarček
Bomo vence devali,
Oj, pa glasno hvalne pesmi
Bomo ji prepevali.

In Marija bo z nebes se
Dol na nas ozirala,
In zaklade nam nebeških
Milosti odpirala.

Sokolov.

Kaj me žene v gaj?

O poglej, oko, naravo,
O poglej pomlajen cvet,
Vse ti kliče, vse ti pravi:
Cvetni majnik tu je spet!

Saj še srce, srce čuti,
Da je tu veseli maj,
In zato ga nekaj žene,
Žene vedno v tihi gaj . . .

V gaju tihem je kapela,
V njej Kraljica maja je,
Oj, zaradi te me žene
Srce v tihi gaj do Nje . . .

Rastko Staroselski.

Ej, ne veste li . . .

Kaj je danes v mladem gaju,
Da tako sladkó,
Da tako glasno
Ptičice prepevajo,
Kar je jutro belo vstalo?

Kaj je danes solnčnim žarkom,
Da tako živó,
Da tako ljubkó
Venomer trepečejo
Med zelenimi peresci?

Kaj je tebi, virček bistri,
Da tako urnó,
Da tako lahkó
Mimo vitkih jelk skakljaš
Od tolmunčka do tolmunčka?

Ej, ne veste li novice,
Da je v tihi gaj
Dahnil mladi maj
Danes prvi svoj pozdrav,
Dahnil vanj življenje novo?!
Blagoje.

Jutro v majniku.

Moje mlado srce
V zlato jutro gré
Solncu zlatemu naproti
Čez ravno poljé.

Mlado srce zabi
Vsako zdaj boleost,
Slušaj in okušaj jutra
Mladega prelest!

Slušaj in okušaj
Maja zlati žar,
Vedi, da le enkrat v letu
Majnik je vladar!

Aleksij Ivanov.

Pomladnja radost.

Na zlatih krilih dol z nebes
Je cvetni maj priplaval,
Objel je polje, tihi les,
Še v goro je pritaval . . .

Hej, bratci dragi,
Sedaj je čas,
Da glasna radost
Objame nas!

Saj prišel, prišel
Je spet naš dan,
Le pohitimo
V zeleno plan!

Veseli bratci,
Le hajd v goró,
Da pesem naša
Donela bo.

Da bo donela
Čez hrib in plan —
Zdaj, bratci, prišel
Je spet naš dan!

Čez hrib in plan naš spev doni,
Vesolja srce polje,
Radosti nam oko žari,
In židane smo volje . . .

Aleksij Ivanov.

Od juga . . .

Od juga so ptičice
V deželo priplavale,
Privele so s sabo
Zeleno pomlad . . .

Hej, bratci, vstopimo se
Veseli v kolo,
Okrog zavrtimo se
Kot vetrič urno!

Veselo zapojmo vsi,
Ker prišel je maj,
Iz src vsa otožnost
Izgine naj zdaj.

Od juga so ptičice
V deželo priplavale,
Privele so s sabo
Zeleno pomlad . . .

Semjonov.

Slava Majniku.

Kako iskri se nam oko,
Kako nam lica se smejo,
Ko zlatolasi deček „maj“
Prinaša nam v deželo raj!

Cvetice pestre nosimo,
Pred noge mu jih trosimo,
In venčke njemu spletamo,
Ko z njim po trati šetamo.

In pesmi mu prepevamo,
In srca si ogrevamo,
Vesolja nam iskri oko,
In zorna lica se smejo . . .

Zvonimir.

Z zlatim majem . . .

Z zlatim majem sva hodila
Po zeleni plani,
Roko v roki, kakor takrat —
To je bilo lani.

Solnčece se je smehljalo
Na zemljico mlado:
Z njo pomladnjo srečo svojo
Bi delilo rado.

Zemljica je zlate žarke
Radostno popila,
In je s solnčecem se žarnim
Vesne veselila.

Midva z majem pa hodila
Sva po cvetni plani,
Klicala sva vesni: „Dolgo
Še pri nas ostani!“ . . .

Semjonov.

Solnček seva . . .

Solnček seva, ptiček peva,
Aj, kako je krasno!
Nad poljano, cvetja polno,
Pne nebo se jasno.

In na nebu solnček seva,
Z žarki tla ogreva,
Cvetke klijejo v dobravi,
Ptiček v logu peva.

V srcu radost mi kraljuje,
Čelo mi je jasno . . .
Solnček seva, ptiček peva,
Aj, kako je krasno!

Semjonov.

Prišel je maj.

Prišel v deželo spet je maj,
Ozelenel je vrt in gaj:
Kar v trdi zimi spalo je,
V življenjeje novo vstalo je.

Vrnili so se ptički k nam,
Zapustil starček spet je hram
In prišel se na solnce gret,
Saj je odbežal mraz in led.

Vse klije, vse se veseli,
Le v starčku več življenja ni;
Odcvel mu je življenja maj,
Ki grel je mlado kri nekadaj ...
Taras Vaziljev.

Meni pa je maj minul ...

Maj v naravo je priplul,
Oj, ta cvetni mili maj!
Meni pa je maj minul —
Več ne pride mi nazaj ...
Rastko Staroselski.

Pomlad odhaja

Deca mila, le žaluj,
Vesna se poslavlja,
Brda naša, naše trate
Žalostno ostavlja.

Kot kraljici glavo ji
Krona cvetna diči,
Čez zeleno plan nam kliče:
„Z Bogom, otročiči!“

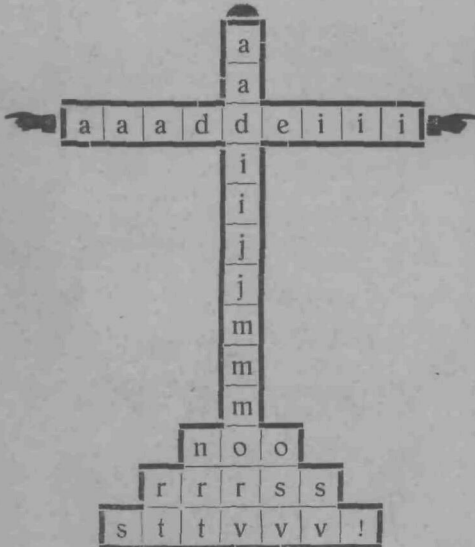
Otročiči žalostni
Kličejo: „Ostani!“ ...
Ali vesna že odhaja
Brzo po poljani ...

Zvonimir.

Listje in cvetje.

Kažipot.

(Priobčil „Internus“.)

Ako prav vrediš vse črke, dobiš po sredi navzdol prošnjo Marijinih otrok; v štirih povprečnih vrstah pa: 1. namen te prošnje; 2. vsakemu najljubši kraj; 3. simbol upanja; 4. klic imena majniške kraljice.

(Rešitev in imena rešilcev prih.)

Nove knjige in listi.

Slava Brezmadežni. O ptedesetnici. Napevi za Marijino družbo. Zložil in priredil

P. Angelik Hribar. Izdal in založil knezoško-fiški ordinarjat. V Ljubljani 1904. Cena 1 K. — Lep glas in dober posluš je velik dar božji. Kdor ga je prejel od Boga, naj ga dobro porabi, ne le v zabavo, marveč tudi v dušno korist. Oboje lahko doseže, kdor si kupi in pridno rabi to zbirko jako priljubljenih pesem v počestčenje presv. Rešnjega Telesa in v proslavo nebeške Kraljice. V imenu mladine se toplo zahvalim vrlemu g. skladatelju za to darilce z željo, da bi še enako zbiral in nadaljeval.

Marija v predpodobah in podobah. Smarnice. Zbral Jožef Volc, župnik. Katoliška tiskarna v Ljubljani. 1904. Cena 2 K, z zlato obrezo K 2-40. — Število šmarničnih knjig se je že jako namnožilo; a letošnje Smarnice smemo prištevati najboljšim, kar jih je do zdaj izšlo. Posebno mladini jih priporočamo, ker ji podajajo lepo razlago in uporabo onih svetopisemskih oseb, reči in dogodkov, ki so predpodebe ali podobe nebeške Matere Marije. Naj bi v letošnjem Marijinem letu še posebej Marijin mesec po tej knjigi obudil veliko dušnega veselja in zaslužnja v srcu pobožnih častilcev nebeške Kraljice.

Za zbirko lepih misli.

Pomnice. Dobre misli so kakor lepi oblački na jasnem nebu. Prikazuje se, razširijo se, izpreminjajo se v raznih mičnih oblikah, odsevajo v solnčni svetlobi, pa — zopet izginejo. Zato je jako pametno, da si dobre misli zapisujemo v čim lepši obliki, tem boljše. Jako bistre misli v lepi obliki na kratko in krepko povedane imenujemo pomnice (pametnice), ker so vredne, da si jih človek dobro zapomni in še drugim pripoveduje.